

Іван ПРИСЯЖНЮК

ректор Національної академії прокуратури України,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА (СТАТТЯ 162 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ): ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

УДК 343.44

Важливим аспектом кримінально-правової охорони права особи на недоторканність приватного життя є створення належних механізмів захисту її просторової приватності (власного фізичного простору). З огляду на це у Кримінальному кодексі України (КК України) передбачено відповідальність за порушення недоторканності житла у ст. 162 (незаконне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інші дії, що порушують недоторканність житла громадян). З метою напрацювання конкретних пропозицій як для законодавця, так і практичних працівників, а також для кримінально-правової доктрини важливо проаналізувати судову практику застосування ст. 162 КК України, виявити типові помилки, які мають місце під час кваліфікації порушення недоторканності житла.

Актуальність порушених питань обумовлена ще й збільшенням кількості облікованих злочинів і засуджених осіб, які порушили недоторканність житла. В Україні протягом 2013–2015 років було обліковано наведену далі кількість злочинів, передбачених цією статтею, та вручено підозру особам, які їх вчинили. У 2013 році: облі-

ковано – 1 077 злочинів, вручено підозру 530 особам (із них щодо 510 правопорушень справу спрямовано до суду з обвинувальним висновком, стосовно 2 правопорушень – із клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності) [1]. У 2014 році: обліковано – 1 034 злочини, вручено підозру 524 особам (із них щодо 457 правопорушень справу скеровано до суду з обвинувальним висновком, стосовно 2 правопорушень – із клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності) [1]. У 2015 році: обліковано – 1 358 злочинів, вручено підозру 567 особам (із них щодо 492 правопорушень справу було направлено до суду з обвинувальним висновком, стосовно 2 правопорушень – із клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності) [1]. У 2016 році: обліковано – 1 967 злочинів, вручено підозру 704 особам (із них щодо 613 правопорушень справу спрямовано до суду з обвинувальним висновком, стосовно 1 правопорушення – із клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності) [1].

Ще меншу кількість осіб в Україні засуджено за вчинення цього злочину. У 2013 році було засуджено 158 осіб (ч. 1), 26 осіб (ч. 2), закрито справи стосовно 4 осіб

(ч. 1) [2]. У 2014 році засуджено 139 осіб (ч. 1), 26 осіб (ч. 2), закрито справи щодо 91 особи (ч. 1), 2 осіб (ч. 2) [2]. У 2015 році засуджено 129 осіб (ч. 1), 20 осіб (ч. 2), виправдано 1 особу (ч. 1), закрито справи стосовно 135 осіб (ч. 1), 2 осіб (ч. 2) [2]. За 6 місяців 2016 року засуджено 85 осіб (ч. 1), 4 особи (ч. 2), закрито справи щодо 79 осіб (ч. 1), 2 осіб (ч. 2) [2].

Зауважимо, що проблему кримінальної відповідальності за порушення недоторканності житла досліджували, зокрема, Д.С. Азаров, О.І. Бойцов, Г.М. Борзенков, В.О. Владіміров, І.М. Гальперін, Л.Д. Гаухман, Г.І. Загородніков, З.А. Загіней, О.О. Кваша, С.Я. Лихова, В.О. Навроцький, М.І. Хавронюк. Однак ці вчені у своїх працях не аналізували останні тенденції судової практики щодо кваліфікації порушення недоторканності житла, виявлення типових помилок, наявних у судовій практиці.

Тому метою представленого дослідження визначено здійснення аналізу вироків, постановлених за ст. 162 КК України в частині кваліфікації порушення недоторканності житла. Для цього було проаналізовано 136 вироків, уміщених в Єдиному державному реєстрі судових рішень, постановлених 2016 року.

Предметом злочину, передбаченого ст. 162 КК України, законодавець визнає житло та інше володіння особи. Під час кваліфікації за цією статтею здебільшого предметом злочину було житло (66% випадків, або 90 вироків). Суди називають цей предмет злочину по-різному: «житло», «квартира», «будинок», «житловий будинок», «житлове приміщення». Вважаємо, такі найменування допустимі під час викладення фактичних обставин справи. Що стосується формулювання обвинувачення, то у ньому вказівка на предмет злочину має бути точною. Тому під час формулювання обвинувачення доцільно вказувати, що особа вчинила порушення недоторканності саме житла.

Окрім того, у проаналізованих вироків суди до житла також відносили: житлову кімнату у квартирах (3% випадків, або 4 вироків), кафе (бар), яке належало на праві приватної власності особі (2% випадків, або 3 вироків), об'єкт незавершеного будівни-

цтва (1,5% випадків, або 2 вироків), приміщення офісу товариства з обмеженою відповідальністю (1% випадків, або 1 вирок), приміщення магазину, який належить на праві приватної власності особі (1% випадків, або 1 вирок), нежитлова споруда центрального теплового пункту (1% випадків, або 1 вирок).

Що стосується житлових кімнат у квартирах, то суди правильно вбачають в них ознаки житла й у вироків встановлюють, на підставі чого і які конкретно житлові кімнати належать потерпілому та недоторканність яких порушив винуватий. Наприклад, у вирокі Ковпаківського районного суду міста Суми від 4 серпня 2016 року вказано, що відповідно до заочного рішення цього суду від 25 грудня 2013 року Особі-1 та Особі-2 виділено в користування житлові кімнати, позначені на плані квартири як літери «б» та «б», і балкон, а Особі-3 виділено в користування житлову кімнату, позначену на плані вказаної квартири літерою «2», та лоджію. Залишено в спільному користуванні коридор, туалет, ванну і кухню. Кімната «б» квартири була обладнана врізним замком та зачинена на ключ [3].

Що ж до об'єктів незавершеного будівництва, то, на нашу думку, їх не можна відносити до житла, оскільки до моменту прийняття таких об'єктів в експлуатацію вони не призначені для постійного або тимчасового проживання людини. У вирокі Жовківського районного суду Львівської області від 16 травня 2016 року вони були віднесені судом до житла [4]. Вважаємо, при формулюванні обвинувачення у цьому випадку потрібно вказувати, що особа вчинила порушення недоторканності іншого володіння особи.

Не можемо погодитися також із віднесенням до житла нежитлової споруди центрального теплового пункту, що мало місце у вирокі Первомайського міськрайонного суду Миколаївської області від 31 жовтня 2016 року [5]. Адже відповідне приміщення не можна відносити навіть до іншого володіння особи, позаяк у ньому не ведеться приватне життя особи навіть мінімально, що є обов'язковим для віднесення фактично нежитлових приміщень до житла у практиці Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ)

(наприклад, справа «Німітц проти Німеччини» [6, с. 224]). Відносити цю нежитлову споруду до житла, навіть із урахуванням практики ЄСПЛ, про яку йтиметься нижче, немає підстав. Відтак, кваліфікація за цією статтею у вказаному вище вироку сумнівна.

Інша ситуація вбачається у тих вироках, де житлом визнавалися приміщення кафе, магазину, належних на праві приватної власності потерпілим, а також офіс юридичної особи (приміром, вироки Слов'янського міськрайонного суду Донецької області від 21 листопада 2016 року [7], Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 14 березня 2016 року [8], Шевченківського районного суду міста Києва від 25 січня 2016 року [9]). У справі «Кола Ест проти Франції» ЄСПЛ вказав, що офіційний офіс компанії, її філії або службових приміщень може бути віднесено до житла. У цьому рішенні ЄСПЛ зазначив, що слово «*domicile*» (у редакції ст. 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод французькою мовою) має більш широкую конотацію, ніж слово «житло». Отож «Суд вважає, що настав час визнати, що за деяких обставин права, гарантовані ст. 8 Конвенції, можуть розглядатися як такі, що включають у правовій державі повагу до офіційного офісу компанії, її філії або службових приміщень» [10, с. 96–97]. Однак у жодному з цих рішень кваліфікація за ст. 162 КК України не мотивується з посиланням на відповідні позиції ЄСПЛ, що у таких випадках є обов'язковим.

У 25% випадків, або в 34 проаналізованих вироках, предметом злочину визнавалося інше володіння особи. До нього суди відносили: домоволодіння (6% випадків, або 8 вироків), літню кухню (4% випадків, або 6 вироків), гараж (3% випадків, або 4 вироки), автомобіль (2% випадків, або 3 вироки), підвал (2% випадків, або 3 вироки), сарай (2% випадків, або 3 вироки), дачний будинок (1,5% випадків, або 2 вироки), підсобне приміщення (1,5% випадків, або 2 вироки), горище (1,5% випадків, або 2 вироки), вагончик (1% випадків, або 1 вироки).

Не викликає сумніву віднесення до іншого володіння особи домоволодіння, літньої кухні (наприклад, у вироку Якимівського

районного суду Запорізької області від 9 листопада 2016 року [11]), автомобіля (приміром, у вироку Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 5 липня 2016 року [12]), сараю (наприклад, у вироку Миколаївського районного суду Львівської області від 2 березня 2016 року [13]), підсобного приміщення (приміром, у вироку Здолбунівського районного суду Рівненської області від 5 квітня 2016 року [14]), гаражу (наприклад, у вироку Шевченківського районного суду міста Чернівців від 12 вересня 2016 року [15]), земельної ділянки (приміром, у вироку Вільнянського районного суду Запорізької області від 1 квітня 2016 року [16]). В останньому випадку судом правильно встановлено, що ця ділянка була огорожена по периметру, охоронялася співробітниками охоронної фірми «Тритон» та належала на праві власності Особі-1 (із вказівкою на кадастровий номер земельної ділянки, її площу й місце розташування), тобто мала належні атрибути іншого володіння особи. Віднесення гаражного приміщення до іншого володіння особи, а не до житла було правомірним, зважаючи на вказівку в них на те, що гараж розташовувався у домоволодінні особи окремою будівлею, а не був складовою житлового приміщення.

В інших випадках, зважаючи на відсутність у проаналізованих вироках конкретизації фактичних характеристик приміщення, його можна віднести або до житла, або до іншого володіння особи. Наприклад, підвал чи горище можливо визнавати житлом у випадку, якщо він (воно) є складовою частиною житла, становить із будинком нерозривне ціле або має з ним одну чи більше капітальних стін. Приміром, у вироку Ямпільського районного суду Вінницької області від 13 липня 2016 року [17] підвал було віднесено до житла, оскільки він розташовувався у житловому будинку та становив із ним нерозривне ціле. У вироку Звенигородського районного суду Черкаської області від 17 лютого 2016 року [18] вказано, що винуватий незаконно проник у підвал багатоквартирного житлового будинку, який належав потерпій особі, та не конкретизовано, чи є підвал у цьому випадку житлом або іншим володінням особи. На нашу думку, зважаючи на те,

що підвал розташовувався у багатоквартирному будинку і не становив із житлом потерпілої особи нерозривне ціле, його слід відносити до іншого володіння особи, про що слід було б вказати у вирокі суду. Те ж саме стосується й горища. У вирокі Ватутінського міського суду Черкаської області від 31 березня 2016 року [19] вказано, що винуватий проник до горища, що розташовувалося над літньою кухнею. Таким чином, у цьому випадку було порушено недоторканність іншого володіння особи. У вирокі Зборівського районного суду Тернопільської області від 1 лютого 2016 року [20] описано, що особа незаконно проникла до горища будинку, порушивши таким чином право на недоторканність іншого володіння особи. Із наведеним обґрунтуванням погодитися складно. З огляду на те, що горище у цьому випадку становить нерозривне ціле з житловим будинком, у вирокі доцільно було б вказати, що винуватий порушив недоторканність житла.

Дачний будиночок (приміром, вирок Манківського районного суду Черкаської області від 17 травня 2016 року [21]) варто було б віднести до житла, позаяк він призначений для тимчасового проживання людини. Те ж саме стосується й вагончиків. Як вказано у вирокі Голопристанського районного суду Херсонської області від 13 жовтня 2016 року [22], винуватий незаконно проник до вагончика, в якому проживав потерпілий. У цьому судовому рішенні не конкретизовано, порушила особа недоторканність житла чи недоторканність іншого володіння особи. На наш погляд, у зазначеному випадку вагончик слід відносити до житла за ознакою його призначення для тимчасового проживання людини.

Ознакою об'єктивної сторони основного складу злочину, передбаченого ст. 162 КК України, є такі альтернативні суспільно небезпечні діяння: незаконне проникнення, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, незаконне виселення, інші дії, що порушують недоторканність житла громадян. Як випливає із проаналізованих вироків, найпоширенішим з них є незаконне проникнення (99% випадків, або 134 вирокі). У 2 вирокі (1% випадків) недоторканність житла було порушено вчиненням незаконного обшуку.

Зазвичай незаконне проникнення вчинялося винуватим шляхом пошкодження дверей, вікон, розбивання скла й інших матеріальних об'єктів, які перешкоджали доступу до житла або іншого володіння особи, а також за допомогою підбирання ключів до дверей (51% випадків, або 69 вироків). В одному з цих випадків винуватий підпалив двері, які перешкоджали доступу до житла [23]. У 32% випадків (або 43 вирокі) незаконне проникнення до житла чи іншого володіння особи було вчинено без застосування фізичної сили та пошкодження матеріальних об'єктів, які перешкоджали протиправним діям винуватого, відбувалося шляхом вільного доступу до житла або іншого володіння особи (через незамокнені двері, вікно, балкон, шляхом перелізання через паркан домоволодіння). У 24 вирокі (або у 18% випадків) суди не конкретизували, у який спосіб було вчинено порушення недоторканності житла чи іншого володіння особи. У вирокі Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 13 грудня 2016 року [24] суспільно небезпечне діяння описано як вторгнення, що не повністю відповідає значенню цього слова. Адже в українській мові вжите слово означає застосування фізичної сили до потерпілого. А про такий факт у вказаному судовому рішенні не йдеться. Вважаємо наведений підхід помилковим.

Окремі суди з'ясовують й інші ознаки порушення недоторканності житла або іншого володіння особи: вчинення цього діяння за відсутності законної підстави та без попередньої згоди володільця (володільців). Лише у 15 проаналізованих вирокі (або 11% випадків) суди вказують на те, що незаконне проникнення вчинялося без визначених законом підстав (чи всупереч чинному законодавству). В одному вирокі передбачено, що порушення недоторканності житла було вчинено у порушення встановленого порядку. Більше уваги суди звертають на встановлення та описання такої ознаки незаконного проникнення, як здійснення його без попередньої згоди володільця (володільців) (41% випадків, або 56 вироків). Однак вказана ознака формулюється у вирокі по-різному: як вчинення дій усупереч

волі власника (володільця, господаря) (18% випадків, або 24 вироки) чи без дозволу (без згоди) власника (володільця, господаря) (24% випадків, або 32 вироки). Окрім того, у деяких вироках зазначено, що незаконне проникнення вчиняється у супереч волі (без згоди) законного володільця або власника (8% випадків, чи 11 вироків). Не зовсім вдалим убачається формулювання «в супереч волі», оскільки така вказівка зобов'язує встановлювати, що у момент вчинення злочину власник (володілець) житла або іншого володіння особи перебував у ньому. Також недоречною є вказівка у вироках судів на те, що незаконне проникнення вчиняється у супереч волі (без згоди) законного володільця. Адже предметом злочину, передбаченого ст. 162 КК України, може бути житло або інше володіння незалежно від законності (незаконності) володіння ними.

У деяких вироках суди вбачають незаконність проникнення у житло в безпричинності відповідних дій [25] або їх самовільності [26]. Однак, на нашу думку, вказівка на ці обставини є зайвою, позаяк будь-який злочин характеризується цими ознаками. А тому називати й описувати за їх допомогою об'єктивну сторону злочину, передбаченого ст. 162 КК України, недоцільно.

Важливим для кримінально-правової кваліфікації за ст. 162 КК України є встановлення моменту закінчення відповідного злочину. Ним, на наш погляд, є незаконне порушення межі житла або іншого володіння особи за наявності ознак, указаних вище. У чотирьох проаналізованих вироках (3% випадків) суди вбачали ознаки замаху на порушення недоторканності житла. Всі вони були кваліфіковані як незакінчений замах на порушення недоторканності житла (з посиланням на ч. 3 ст. 15 КК України). У двох із них (вирок Чортківського районного суду Тернопільської області від 1 березня 2016 року [27] та Жовківського районного суду Львівської області від 16 травня 2016 року [5]) суб'єкти злочину пошкодили матеріальні об'єкти, які перешкождали доступу до житла або іншого володіння особи (пошкодження замка вхідних дверей і вибиття скла віконної рами), однак у першому випадку винуватому перешкодили зайти у

житло потерпілі, які вийшли з будинку, а в другому – пошкодження уламком скла руки, що змусило винуватого залишити місце вчинення злочину. У двох інших вироках (вироки Романівського районного суду Житомирської області від 26 липня 2016 року [28] та Першотравенського міського суду Дніпропетровської області від 15 січня 2016 року [29]) ступінь реалізації злочинного умислу на порушення недоторканності житла описано по-іншому. Так, у першому випадку потерпіла виявила винуватого з ломом біля дверей магазину, він ще не почав їх зламувати, а в другому – винуватий намагався відкрити двері квартири, однак почув, що до під'їзду хтось увійшов, і це змусило його покинути місце вчинення злочину.

Як відомо, закінчений замах від незакінченого відрізняється тим, що у першому випадку особа виконала усі дії, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця, а в другому – особа з причин, що не залежали від її волі, не вчинила усіх дій, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця. Як убачається з проаналізованих вище вироків, у перших двох із них має місце закінчений замах, а в інших – незакінчений. Тому й кваліфікація у перших з них мала б здійснюватися з посиланням на ч. 2 ст. 15 КК України.

Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 162 КК України, є лише вина у формі умислу (прямого). В більшості проаналізованих вироків ця ознака належно встановлюється. Мотив і мета порушення недоторканності житла не належать до обов'язкових ознак суб'єктивної сторони. Відтак, їх встановлення під час кваліфікації не є обов'язковим. Однак суди у вироках намагаються ці ознаки уточнити. Зокрема, у 33% випадків (45 вироків) указується мета вчинення цього злочину, а у 5% випадків (7 вироків) – мотив. Із них у 15% випадків (21 вирок) метою (мотивом) вчинення злочину названо порушення недоторканності житла або іншого володіння особи, у 10% випадків (14 вироків) – з особистих мотивів (з метою з'ясувати особисті стосунки або спричинити тілесні ушкодження), у 7% випадків (9 вироків) порушення недоторканності житла

було вчинено з корисливих мотивів (із метою вчинення крадіжки). Хоча мотив і мета не є обов'язковими ознаками складу злочину, передбаченого ст. 162 КК України, правильне їх встановлення, час виникнення можуть сприяти правильній кваліфікації.

Так, у статтях Особливої частини КК України, в яких передбачено відповідальність за викрадення, кваліфікуючою ознакою передбачено вчинення відповідних діянь, поєднаних із проникненням у житло, приміщення або інше сховище (ч. 3 ст. 185, ч. 3 ст. 186, ч. 3 ст. 187). Отож в усіх випадках, коли буде встановлено корисливий мотив при порушенні недоторканності житла або іншого володіння особи, виникає питання стосовно того, за якою статтею слід кваліфікувати дії особи. Наприклад, за вироком Борівського районного суду Харківської області від 4 березня 2016 року [30] Особа-1 засуджена за ч. 1 ст. 162 КК України. Злочин було вчинено за таких обставин: Особа-1 9 лютого 2016 року зайшла на подвір'я житлового будинку Особи-2, де, упевнившись у відсутності власниці домоволодіння, зняла скло з вікна будинку й умисно, із корисливих мотивів, без дозволу потерпілої, незаконно проникла у нього. На нашу думку, в цьому випадку суд проігнорував те, що у винуватого до моменту проникнення у житло був корисливий мотив. На наш погляд, дії особи варто було б кваліфікувати як замах (закінчений або незакінчений залежно від фактичних обставин справи) на крадіжку, поєднану з проникненням у житло. Помилка, наведена вище, як впливає з аналізу вироків, – типова.

Окрім того, виникають питання під час кваліфікації у тому випадку, коли винуватий порушив недоторканність житла або іншого володіння особи без наміру викрасти чуже майно, однак вже у житлі в нього такий намір виник. Наприклад, згідно з вироком Голопристанського районного суду Херсонської області від 29 квітня 2016 року Особа-1 була засуджена за сукупністю ч. 1 ст. 162 та ч. 1 ст. 185 КК України. Як указано у вирокі, Особа-1 23 лютого 2016 року близько 19 години незаконно проникла до сараю та заснула у ньому. Прокинувшись приблизно о 23 годині, вона вирішила ви-

красти велосипед, який стояв у сараї, що й було зроблено [31]. На нашу думку, кваліфікація діянь особи судом правильна. Адже на момент незаконного проникнення в інше володіння особи у неї не було корисливого мотиву, а крадіжка не поєднувалася з проникненням у приміщення.

Особисті мотиви (мета з'ясувати особисті стосунки) може виразитися у вчиненні злочинів проти особи у житлі або в іншому володінні особи. Зважаючи на те, що однією з кваліфікуючих ознак порушення недоторканності житла або іншого володіння особи є вчинення відповідних дій із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування, слід з'ясовувати час формування відповідного мотиву (мети). Так, ч. 2 ст. 162 КК України може інкримінуватися особі лише у випадку, коли насильство або погроза застосовувалися в момент проникнення у житло або інше володіння особи. У випадку, коли вони були застосовані вже у житлі чи іншому володінні особи, дії винуватого доцільно кваліфікувати за сукупністю ст. 162 та статей, у яких передбачено відповідальність за побої, тілесні ушкодження, погрози відповідного змісту тощо.

Суди в окремих випадках не надають відповідній обставині значення. Так, згідно з вироком Лисичанського міського суду Луганської області від 9 листопада 2016 року [32] Особа-1 була засуджена за ч. 2 ст. 162 КК України. Відповідно до обставин, викладених у ньому, Особа-1 незаконно проникла на територію домоволодіння. Після того, як вона була виявлена господарем, Особою-2, Особа-1 кухонним ножом спричинила їй легкі тілесні ушкодження, що викликало короткочасний розлад здоров'я. Зважаючи на те, що тілесні ушкодження були заподіяні після проникнення в житло, яке було вчинене без насильства, є підстави кваліфікувати дії особи в цьому випадку за ч. 1 ст. 162 та ч. 2 ст. 125 КК України. Такі судові помилки є типовими. Правильною убачається кваліфікація за ч. 2 ст. 162 КК України у вирокі Нововоронцовського районного суду Херсонської області від 13 липня 2016 року [33]. Згідно з обставинами справи, викладеними у ньому, Особа-1 під час незаконного проникнення у житло нанесла

кулаком декілька ударів Особи-2 в область голови, обличчя та тулуба, в результаті чого вона впала на підлогу, спричинивши своїми діями Особи-2 легкі тілесні ушкодження, що не призвели до короткочасного розладу здоров'я.

На практиці трапляються випадки порушення недоторканності житла у співучасті. Зважаючи на те, що у ст. 162 КК України не міститься така кваліфікуюча ознака, як вчинення відповідного злочину за попередньою змовою групою осіб, дії учасників групи слід кваліфікувати з посиланням на відповідну частину ст. 28 КК України. Так, у проаналізованих вироках вчинення злочинів у співучасті мало місце в 4% випадків (6 вироків). У чотирьох із них дії співучасників були оцінені як такі, що вчинені за попередньою змовою групою осіб та кваліфіковані з посиланням на ч. 2 ст. 28 КК України, а в одному – групою осіб та кваліфіковані з посиланням на ч. 1 ст. 28 КК України. Наприклад, згідно з вироким Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області від 22 січня 2016 року [34] Особа-1 та Особа-2 були засуджені за ч. 2 ст. 28 – ч. 1 ст. 162 КК України. Як указано в ньому, вони, діючи за попередньою домовленістю між собою, шляхом підбору ключа відкрили вхідні двері в квартиру, після чого проникли всередину, однак були затримані працівниками Державної служби охорони. В одному з вироків суд проігнорував ту обставину, що порушення недоторканності

житла було вчинено двома особами. Відповідно до вироку Корецького районного суду Рівненської області від 30 серпня 2016 року [35] Особа-1 та Особа-2 були засуджені за ч. 1 ст. 162 КК України. Згідно з фактичними обставинами справи, викладеними у вироку, Особа-1 спільно з Особою-2 зайшли на подвір'я домоволодіння Особи-3 та підійшли до одного з вікон житлового будинку вказаного господарства. Після чого Особа-2 розбила палицею скло вікна і разом із Особою-1 заїздила через нього до будинку. У цьому випадку вбачаються ознаки співучасті у злочині, а тому з урахуванням фактичних обставин справи дії Особи-1 та Особи-2 слід було б кваліфікувати з посиланням на ч. 1 або ч. 2 ст. 28 КК України.

Таким чином, з аналізу судової практики щодо кваліфікації порушень недоторканності житла (ст. 162 КК України) було виявлено типові помилки, які стосуються встановлення предмета, суспільно небезпечного діяння, мети вчинення злочину, визначення моменту закінчення злочину, передбаченого ст. 162 КК України, співучасті у вчиненні цього злочину. Очевидно, що і судова практика, і прокурорська діяльність у частині застосування цієї статті потребують коригування, а наука кримінального права покликана виробити науково обґрунтовані пропозиції стосовно кримінально-правової кваліфікації порушень недоторканності житла, які є частиною порушення недоторканності приватного життя людини.

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-портал Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820
2. Офіційний веб-сайт Державної судової адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/sudova_statystyka
3. Вирок Ковпаківського районного суду м. Суми від 4 серпня 2016 року Справа № 592/6215/16-к. Провадження № 1-кп/592/391/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59453076>
4. Вирок Первомайського міськрайонного суду Миколаївської області від 31 жовтня 2016 року. Справа № 484/2317/16-к. Провадження № 1-кп/484/151/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62382071>
5. Вирок Жовківського районного суду Львівської області від 16 травня 2016 року. Справа № 444/689/16-к. Провадження № 1-кп/444/71/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57712633>
6. Німітц проти Німеччини: рішення Європейського суду з прав людини від 19 грудня 1992 року // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2005. – № 3 (27). – С. 212–229.

ІВАН ПРИСЯЖНЮК

---

7. Вирок Слов'янського міськрайонного суду Донецької області від 21 листопада 2016 року. Провадження № 1-кп/243/699/2016 243/8177/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62862392>
8. Вирок Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 14 березня 2016 року. Справа № 1-кп/359/126/2016 р. Провадження № 359/1020/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56458918>
9. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 25 січня 2016 року. Справа № 761/27753/15-к. Провадження № 1-кп/761/119/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55328564>
10. Кола Ест проти Франції: рішення Європейського суду з прав людини від 16 липня 2002 року // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2005. – № 3 (27). – С. 81–102.
11. Вирок Якимівського районного суду Запорізької області від 9 листопада 2016 року. Справа № 330/1856/16-к. Провадження № 1-кп/330/149/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62582967>
12. Вирок Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 5 липня 2016 року. Справа № 695/1411/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58749948>
13. Вирок Миколаївського районного суду Львівської області від 2 березня 2016 року. Справа № 447/1741/15-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56203084>
14. Вирок Здолбунівського районного суду Рівненської області від 5 квітня 2016 року. Справа № 562/637/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56947666>
15. Вирок Шевченківського районного суду м. Чернівців від 12 вересня 2016 року. Справа № 727/6580/16-к. Провадження № 1-кп/727/323/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61217241>
16. Вирок Вільнянського районного суду Запорізької області від 1 квітня 2016 року. Справа № 314/5624/14-к. Провадження № 1-кп/314/6/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61741571>
17. Вирок Ямпільського районного суду Вінницької області від 13 липня 2016 року. Справа № 153/756/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58905369>
18. Вирок Звенигородського районного суду Черкаської області від 17 лютого 2016 року. Справа № 694/122/16-к. Провадження № 1-кп/694/43/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55901443>
19. Вирок Ватутинського міського суду Черкаської області від 31 березня 2016 року. Справа № 710/250/16-к. Провадження № 1-кп/690/17/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56852818>
20. Вирок Зборівського районного суду Тернопільської області від 1 лютого 2016 року. Справа № 599/2111/15-к. Провадження № 1-кп/599/2/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55335897>
21. Вирок Маньківського районного суду Черкаської області від 17 травня 2016 року. Справа № 701/320/16-к. Провадження № 1-кп/701/31/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57763137>
22. Вирок Голопристанського районного суду Херсонської області від 13 жовтня 2016 року. Справа № 654/2647/16-к. Провадження № 1-кп/654/209/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62016682>
23. Вирок Ямпільського районного суду Вінницької області від 23 березня 2016 року. Справа № 153/241/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56636150>
24. Вирок Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 13 грудня 2016 року. Справа № 695/1867/14-к1-кп/695/2/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63383835>
25. Вирок Великопетиського районного суду Херсонської області від 28 липня 2016 року. Справа № 649/447/16-к. Провадження № 1-кп/649/89/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59504498>
26. Вирок Білогірського районного суду Хмельницької області від 26 травня 2016 року. Справа № 669/422/16-к. Провадження № 1-кп/669/34/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58622262>
27. Вирок Чортківського районного суду Тернопільської області від 1 березня 2016 року. Справа № 608/1348/15-к. Провадження № 1-кп/608/35/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56217052>

28. Вирок Романівського районного суду Житомирської області від 26 липня 2016 року. Справа № 290/586/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59179354>

29. Вирок Першотравенського міського суду Дніпропетровської області від 15 січня 2016 року. Справа № 186/1749/15-к. Провадження № 1-кп/0186/29/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54995775>

30. Вирок Борівського районного суду Харківської області від 4 березня 2016 року. Справа № 614/171/16-к. Провадження № 1-кп/614/19/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56268771>

31. Вирок Голопристанського районного суду Херсонської області від 29 квітня 2016 року. Справа № 654/1227/16-к. Провадження № 1-кп/654/117/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57513393>

32. Вирок Лисичанського міського суду Луганської області від 9 листопада 2016 року. Справа № 415/5145/16-к. Провадження № 1-кп/415/563/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62559126>

33. Вирок Нововоронцовського районного суду Херсонської області від 13 липня 2016 року. Справа № 660/610/16-к. Провадження № 1-кп/660/76/16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/60142078>

34. Вирок Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області від 22 січня 2016 року. Справа № 446/2625/15-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55239241>

35. Вирок Корецького районного суду Рівненської області від 30 серпня 2016 року. Справа № 563/905/16-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/60005249>

Іван ПРИСЯЖНЮК

**ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОРУШЕННЯ
НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА
(СТАТТЯ 162 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ):
ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ**

Проаналізовано судову практику 2016 року в частині кваліфікації порушень недоторканності житла або іншого володіння особи (ст. 162 КК України). Виявлено типові помилки, які стосуються встановлення судами таких ознак цього складу злочину, як предмет і суспільно небезпечне діяння. Встановлено значення мотиву або мети для кваліфікації за ст. 162 КК України або за іншими статтями цього Кодексу. Проаналізовано визначення у судовій практиці моменту закінчення порушення недоторканності житла або іншого володіння особи, а також співучасті у вчиненні цього злочину.

Ключові слова: житло; інше володіння особи; незаконне проникнення; порушення недоторканності; кваліфікація.

Іван ПРИСЯЖНЮК

**ОСОБЕННОСТИ КВАЛИФИКАЦИИ НАРУШЕНИЯ
НЕПРИКОСНОВЕННОСТИ ЖИЛИЩА
(СТАТЬЯ 162 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ):
ОБЗОР СУДЕБНОЙ ПРАКТИКИ**

Проанализирована судебная практика 2016 года в части квалификации нарушений неприкосновенности жилища или иного владения лица (ст. 162 УК Украины). Выявлены ти-

ІВАН ПРИСЯЖНЮК

пичные ошибки, которые касаются установления судами таких признаков этого состава преступления, как предмет и общественно опасное деяние. Установлено значение мотива или цели для квалификации по ст. 162 УК Украины или по другим статьям этого Кодекса. Проанализировано определение в судебной практике момента окончания нарушения неприкосновенности жилища или иного владения лица, а также соучастия в совершении этого преступления.

Ключевые слова: жилище; иное владение лица; незаконное проникновение; неприкосновенность жилища или другого владения лица; квалификация.

Ivan PRYSYAZHNYUK

**FEATURES OF QUALIFICATIONS
VIOLATIONS INVOLABILITY OF THE HOME
(ARTICLE 162 OF THE CRIMINAL CODE):
LAW REVIEW**

It analyzed the jurisprudence of 2016 part of the qualification of violations of privacy of home or other property of a person (Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine). Identified common errors relating to the establishment of courts of signs of that offense, as a subject, and a socially dangerous act. It sets the motive or purpose of qualifying under Art. 162 of the Criminal Code or under other articles of this Code. Analyzed the definition in the jurisprudence of the end of trespassing or persons other possessions, as well as complicity in the crime.

Keywords: dwelling; other possession of a person; illegal penetration into a dwelling; inviolability of dwelling; qualification.

